

MILIEU-AKTIE IN AMSTERDAM NIEUW-WEST

RIK VD HELM

Twintig jaar geleden heeft er een ware volksverhuizing in Amsterdam plaatsgevonden van mensen die dachten, na jaren in de steeds verder aftakelende binnenstad te hebben gewoond, eindelijk naar een nieuw, rustig, schoon en vooral groen stadsdeel te trekken. Zo'n 100.000 mensen trokken van de binnenstad naar dit toen nog kale, maar spoedig groen wordende Amsterdam Nieuw-West. De woningnood in Amsterdam nam echter steeds verder toe. De overlooptegedachte (werken in Amsterdam, wonen in Lelystad, Almere, Purmerend, Zaandam en Hoorn) werd echter ook niet zo succesvol als gedacht en de gemeente besloot haar heil weer op eigen grondgebied te zoeken. De term verdichtingsbouw ontstond en een ambtelijke commissie, de Stuurgroep Aanvullende Woningbouw (STAW), werd opgericht. Deze ging op stap en beschreef elk minuscule stukje grond op Amsterdams grondgebied. Geen hondepiesplaatsje werd gemist en na enkele maanden lag een lijfij rapport gereed. Ook de westelijke tuinsteden zullen hun lot niet ontkomen. Sterker nog, ze worden als eerste "verdicht". Eindelijk beginnen na 20 jaar de zo fel begeerde groenstukjes tussen de bebouwing een beetje ooglijk begroeid te raken of er wordt besloten ook hier verdichtingsbouw te plegen. Van inspraak is geen sprake; op de "inspraakavonden" is de enige keus die gemaakt kan worden: plan A of plan B. Deze avonden worden dan ook gekenmerkt door een sterk gevoel van bedrogenheid. Bij de aanwezigen, omdat men hier destijds naar toe gelokt is met beloften van ruimte en groen. Nauwelijks zijn de noodgebouwen verdwenen of de hele boel wordt volgebouwd en er dreigt een even grote dichtheid als in de vooroorlogse wijken te ontstaan.

Maar dit alles is nog niet genoeg. Er liggen nog meer storende stukken groen bij de westelijke tuinsteden. Rond Amsterdam-West liggen namelijk de laatste resten van het polderland dat eens het gehele gebied waar nu de westelijke tuinsteden liggen bestreek. Natuurlijk is dit polderland de gemeente een doorn in het oog en ze probeert al jaren aan haar laatste stukken polder een "nuttiger" bestemming te geven. Het mooiste poldertje, de Osdorper Binnenpolder, heeft al op de nominatie gestaan om respectievelijk volkstuinten, kinderboerderij, tennispark en nu dan bebouwing te worden. Al die plannen hebben geen levensvatbaarheid gehad. Nu ziet de gemeente haar kans rijp om met het toverwoord "woningen" in de hand de hele boel in één keer vol te gooien. Misschien dat ik een volgende keer over deze polders en de akties tegen de gemeentepannen vertel. Nu wil ik me beperken tot een acuter bedreigt natuur-recreatiegebied in Amsterdam-West.

DE NOORDELIJKE OEVERLANDEN VAN HET NIEUWE MEER

Noch in het STAW-rapport, in het ontwerp-structuurplan, noch in andere plannen, schema's of rapporten van de gemeente is dit gebied ooit genoemd als mogelijke bouwlokatie, maar steeds aangeduid als recreatieterrein. Volkomen onverwacht kwam de gemeente met de mededeling dit gebied buiten de normale verdichtingsbouwprocedure om zo snel mogelijk vo. te willen bouwen met één- en tweekamerwoningen. Van inspraak ook hier geen sprake. Wat namelijk als voorlichtingsavond was aangekondigd bleek achteraf een inspraakavond te zijn geweest. Natuurlijk hebben ook hier alleen het soort woningen ter discussie gestaan en niet het feit of ze er überhaupt moeten komen.

WAT MAAKT DE OEVERLANDEN ZO INTERESSANT?

Ik denk dat ik de Vogelwerkgroep, waarvan de leden deels uit de tuinsteden komen, niet op het bestaan van de Oeverlanden hoeft te wijzen. Enkele mensen van de VWG inventariseren hier al enige tijd in het kader van het SOVON-project. Voor de volledigheid: het gebied dat bedreigt wordt door de woningbouwplannen ligt tussen de Haagseweg en het Nieuwe Meer. Het begint in het westen ter hoogte van het zandstrandje en loopt door tot ongeveer 100 meter voor het volkstuincomplex "Ons Buiten".

Dat de Oeverlanden zo'n grote aantrekkingskracht op veel mensen hebben, is voor het grootste deel te danken aan het feit dat ze aan het water liggen. Nergens in of rond Amsterdam is een zo'n geïsoleerd liggend stuk groen te vinden, dat zo dichtbij ligt maar waar je het buitenzijn toch zo intensief kunt beleven. In geen enkel stads-

opruimactie in de oeverlanden

park kun je je blik zo gemakkelijk op oneindig zetten zonder gestoord te worden door bebouwing. Eventuele bebouwing mag dan aan een beperkt aantal gelukkigen dit wijde uitzicht bieden, een veelvoud van mensen zal dit uitzicht ontnomen worden. Niet alleen zal vanaf de noordkant niemand nog het gebied kunnen betreden, ook vanaf het Amsterdamse Bos zal het groene uitzicht teniet zijn gedaan. Amsterdam zal haar unieke bezit, een groen binnenmeer, voorgoed verspelen als de gemeente haar plannen doorzet.

Behalve dit wellicht belangrijkste argument zijn er nog meer argumenten vóór behoud van de Oeverlanden.

1. De Oeverlanden worden gekenmerkt door een zevental duidelijk gescheiden biotopen.

- Water
- Riet en natte ruigte
- Orchideeënrijke riet- en graslanden
- Droge graslanden
- Droge ruigte
- Struweel
- Bos

Deze biotopen bevatten stuk voor stuk een veelheid aan plantensoorten. Tot nu toe zijn in totaal zo'n 300 plantensoorten in het gebied vastgesteld. Hierbij zijn enkele zeldzame tot zeer zeldzame. Met onderstaande lijst hoop ik een indruk te geven.

ORCHIDEEËNRIJKE RIET- EN GRASLANDEN

Rietorchis
Duizendguldenkruid
Stijve Ogentroost
Heelblaadjes
Voorjaarsganzerik
Padderus

DROGE GRASLANDEN

Kruipend Stalkruid
Sikkelklaver

STRUWEEL

Boslathyrus
Aardaker

Borstelkrans
Agrimonie

Ruig Klokje
Beemd Ooievaarsbek

Rood Glaskruid

STRUIKEN

4 soorten rozen	Sleedoorn
Meidoorn	Gelderse Roos
Vogelkers	Duindoorn
Rode Kornoelje	

Behalve dat deze grote verscheidenheid aan biotopen en plantensoorten het gebied floristisch van grote waarde maakt (de Plantenwerkgroep van de KNNV is erg ingenomen met het gebied), biedt dit aan de vele wandelaars een grote mate van afwisseling.

2. De ligging aan het water en het zandstrandje trekken ieder zomers weekend een grote groep recreanten aan. Hoewel deze surfers en zwemmers momenteel vaak met hun auto's een hoop vernielen aan de vegetatie, is een harmonieus samengaan van dit soort recreatie en de natuurrecreatie met behulp van autowerende voorzieningen heel goed te realiseren.
3. Een ander punt is de vogelstand. Hierover is echter nog niet zo veel bekend. Er is dan ook een verzoek van de actiegroep "De Oeverlanden Blijven" aan de Vogelwerkgroep om het komende seizoen een studie hiervan te maken. Diverse waarnemingen van Ransuil, Bosuil, Vissdief, Bruine Kiekendief en IJsvogel doen toch zeker iets vermoeden. Ook is het de vraag of bebouwing op de noordoever van het Nieuwe Meer de iedere winter op het meer vertoevende grote aantallen eenden zal schaden.

DE WONINGBOUWPLANNEN

Behalve de hierboven genoemde argumenten voor behoud van de Oeverlanden, zijn er nog enige andere sterke argumenten tegen bebouwing. De hier volgende bezwaren worden gesteund door de Raad voor de Stedebouw en de woningbouwverenigingen.

1. De gemeente wil hier één- en tweekamerwoningen bouwen. Dit terwijl keer op keer blijkt dat alleen- en samenwonenden liever in de oude stad wonen. Ook de geplande driekamerwoningen zijn niet zo aantrekkelijk als ze op het eerste gezicht lijken omdat ze de grote krijgen van een normale tweekamerwoning.
2. De wijk komt zeer geïsoleerd te liggen. Wat voor de Oeverlanden als natuur-recreatieterrein een fors pluspunt is, is voor de Oeverlanden als woongebied juist een minpunt. Het aantal woningen is te klein voor redelijke voorzieningen. Er komt geen school, bibliotheek, buurthuis enz.
3. De Oeverlanden liggen tussen twee lawaaibronnen. Aan de ene kant de Haagseweg en aan de andere kant de opstijgende vliegtuigen van Schiphol. Beide volgens recente metingen nauwelijks onder het maximaal toelaatbare.

Het woord "woningen" begint tegenwoordig zo'n magische klank te krijgen, dat de gemeente alleen al met dat woord iedere vorm van discussie of afweging uit de weg gaat. Woningen zijn zo belangrijk, daar mag je niet tegen protesteren. Dit leidde er aanvankelijk dan ook toe dat er niemand protesteerde tegen de gemeentepannen, laat staan ging actie voeren. Pas nadat de actiegroep "De Oeverlanden Blijven" was opgericht en tegen de gemeentepannen en toenemende verloedering van het gebied in het geweer kwam, lieten ook andere organisaties (wijkraad Slotervaart, dorpsraad Sloten, KNNV) van zich horen. Inmiddels zijn er drie vergaderingen van de Commissie voor Ruimtelijke Ordening geweest waarop vele insprekers hun ongenoegen over de gemeentepannen lieten horen, zodat de gemeente langzaam maar minder ongenueanceerd over de Oeverlanden begint te praten. Aanvankelijk sprak men van een modderpoel.

VERLOEDERING DOOR PUIN- EN VUILSTORT

Terwijl het gevecht met de gemeente in volle gang is, verloedert het gebied intussen zienderogen. Sinds een jaar vindt er een konstante illegale vuil- en puinstort in het gebied plaats. De gemeen te heeft toestemming om puin in het meer te gooien, maar een groot deel van dit puin wordt op de oever gestort. Dit geeft vele partikulieren weer aanleiding om ook hun huisvuil hier maar neer te storten, zodat je lang-

zamerhand op geen enkele manier het gebied in kunt kijken zonder ergens hopen vuil en puin te zien. De advocaat van de aktiegroep onderhoudt nu een correspondentie met de afdeling groenvoorzieningen en sommeert, met de dreiging van een kort geding, het gebied af te sluiten en het puin op te ruimen.

Natuurlijk zal de gemeente hier niet zomaar gehoor aan geven, zodat de aktiegroep samen met enkele milieu-organisaties, zaterdag 9 oktober een grote opruimaktie organiseerde waar we met groot materiaal een stuk van de Oeverlanden puinvrij hebben gemaakt.

Tot zover de activiteiten die zich de afgelopen tijd rond de Oeverlanden hebben afgespeeld. Het ziet er allemaal wat minder somber uit dan een half jaar geleden. Er zal echter nog heel wat moeten gebeuren voordat de Oeverlanden als natuur- en recreatieterrein worden erkend. We kunnen daarbij nog de hulp van een hele hoop mensen gebruiken. Bij het organiseren van opruimakties en speciaal voor de Vogelwerkgroep om een inventarisatie van de Oeverlanden te maken, zodat we ook op dat gebied wat gedegen naar voren kunnen komen.

Rik vd Helm
1e vd Helststraat 46'''
1072 NV Amsterdam.
tel. 719252

VERSLAG VWG-EXCURSIE ZUIDPIER IJMUIDEN

JAN JOOST BAKHUIZEN

Op zaterdag 23 oktober was er weer een Zuidpier excursie van de VWG. Het weer werkte niet erg mee: lichte regen en een vrij krachtige wind, maar het zicht was toch nog vrij helder. Om ongeveer tien uur was de groep compleet. Zeven mensen waren die regenachtige dag op komen dagen.

Al aan het begin van de Pier werden vele Graspiepers en enige Kuifleeuweriken gezien. Ook zat er een Roodborst op de grote betonblokken. Op het strand, waarop grote plassen stonden, waren erg veel meeuwen, vooral Kokmeeuwen maar ook Stormmeeuwen, Zilvermeeuwen en Grote Mantels. Bij de branding liepen vele strandlopertjes. Bonte en Drieteenstrandlopertjes en één Kanoet, verder Bontbekplevieren, Steenlopers en Scholeksters. Bij het vuurtorentje zat een ♂ Eidereend. Na het hek zagen we op de Pier zelf de volgende vogels: Paarse Strandlopers, Steenlopers, Oeverpiepers (ongeveer 20), een Tjiftjaf, een ♀ Zwartkop en verschillende Vinken. Tussen de Pieren zwom een ♀ Eider en op zee een Fuut en een Meerkoet. Over zee trokken groepjes Jan van Genten langs. In totaal ongeveer 25 exemplaren, juvenielen maar ook volwassen. Sommigen vlogen vrij dichtbij (ca. 50 meter). Twee zeeduikers vlogen richting zuid. Hoog over de Pier vlogen Smienten (richting N) en een stuk of 12 Rotganzen (Z). Nadat we drie kwartier bij en op het torentje hadden gezeten en alles dat voorbij vloog hadden bekeken gingen we maar weer eens terug. Op de terugweg zagen we nog twee Toppers rakelings over ons heen vliegen.

De wind werd steeds krachtiger en het ging harder regenen en dus doken we maar het Paviljoen in. We hoorden van de eigenaar dat het vogellogboek pas geleden was gemaakt. Daarom schreven we in het splinternieuwe logboek een ernstige waarschuwing aan eventuele toekomstige onverlaten dat bij een volgend vergrijp hun schedel in onze kollektie zal worden opgenomen. Na de inwendige mens versterkt te hebben gingen we naar huis. Ondanks het minder fraaie weer een geslaagde excursie!

